RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa
Tel. 827 42 02
Fax. 827 64 53

Warszawa, 26 lipca 2000 r.

34780

RPO/343669/2000/I/HG

Pan
Maciej PŁAŻYŃSKI
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Artykuł 62 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia obywatelom polskim prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego oraz prawo udziału w referendum. Wiele jednak do życzenia pozostawia praktyczna możliwość korzystania z przysługującego, z mocy art. 62 ust. 1 Konstytucji, czynnego prawa wyborczego przez osoby niepełnosprawne. Wprawdzie osoby niepełnosprawne mogą korzystać przy głosowaniu z pomocy innych osób, jednakże doświadczenia z poprzednich wyborów prezydenckich, parlamentarnych czy samorządowych wskazują, że ze względu na usytuowanie lokali wyborczych osoby niepełnosprawne ze schorzeniami narządu ruchu nie zawsze mogły wziąć udział w wyborach.

W większości bowiem lokali wyborczych brak jest urządzeń ułatwiających wejście do nich, nie zawsze też osoby takie mają zapewniony dojazd do lokali.

W szeregu państw europejskich zrezygnowano z obowiązku osobistego głosowania i dopuszcza się dla tej grupy wyborców różne formy głosowania, i tak np. na Węgrzech wyborcy z ograniczeniami ruchu, w celu wykonywania ich prawa do głosowania są odwiedzani - na wniosek - przez przynajmniej dwóch członków

komitetu wyborczego z przenośną urną wyborczą. Z informacji przekazanej przez Ombudsmana Szwedzkiego wynika, że wyborcy, którzy są chorzy, niepełnosprawni lub w podeszłym wieku i nie mogą osobiście stawić się w lokalu wyborczym, ani innym punkcie wyborczym mogą głosować za pośrednictwem tzw. "kuriera".

W charakterze "kuriera" mogą występować bliscy krewni lub opiekunowie. Rozważana jest również możliwość głosowania za pośrednictwem środków komunikacji jak "Internet". Natomiast w Irlandii, jeżeli osoba niepełnosprawna ma trudności w dostępie do lokalu wyborczego, może zawiadomić o tym pisemnie kompetentnego urzędnika, przynajmniej na tydzień przed dniem wyborów, aby pozwolono jej głosować w innym lokalu wyborczym, w tym samym okręgu wyborczym. Wyborcy, którzy nie mogą opuszczać domu mogą głosować za pośrednictwem poczty. Głosowanie za pośrednictwem poczty jest możliwe, jeśli taki wyborca złoży wniosek o włączenie go na listę głosujących za pośrednictwem poczty. W dniu wyborów osoba taka otrzyma komplet dokumentów, które należy odesłać urzędnikowi organizującemu wybory.

Wprawdzie aktualnie obowiązujące w tym zakresie w naszym państwie regulacje nakładają na wyborcę obowiązek osobistego głosowania, nie zamyka to jednak możliwości przyjęcia w ordynacjach wyborczych również innych sposobów oddawania głosów przez wyborców, nie stoi bowiem temu na przeszkodzie przyjęta w Konstytucji RP zasada bezpośredniości wyborów. Utrudnienia w oddawaniu głosów przez osoby niepełnosprawne wskazują więc na potrzebę wprowadzenia przepisów zezwalających tym kategoriom wyborców na głosowanie za pośrednictwem środków komunikacji. Uważam, że z tej formy głosowania mogłyby również korzystać osoby przebywające w szpitalu, domach pomocy społecznej, zakładach karnych, aresztach śledczych, osoby hospitalizujące się w domu, jak i też przebywające na polskich statkach morskich oraz poza granicami kraju.

Aktualnie - jak mi wiadomo - trwają prace nad nowelizacją ordynacji wyborczych do Sejmu RP (ustawa z dnia 28 maja 1993 r. Dz.U. Nr 45, poz. 205 z późn, zm.), do Senatu RP (ustawa z dnia 10 maja 1991 r. Dz.U, z 1994 r. Nr 54, poz. 224 z późn. zm.) oraz do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (ustawa z dnia 16 lipca 1998 r. Dz.U. Nr 95, poz. 602). Dlatego też działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 1991 r. Nr 109, poz. 471) pozwalam sobie zwrócić się do Pana Marszałka z prośbą o przekazanie mojego wniosku do właściwej komisji w celu rozważenia możliwości podjęcia analizy zasygnalizowanego przeze mnie problemu i ewentualnego wprowadzenia przepisów umożliwiających osobom niepełnosprawnym na głosowanie za pośrednictwem środków komunikacji, co pozwoli im na realizację zagwarantowanego w Konstytucji czynnego prawa wyborczego. Jednocześnie

pozwalam sobie przesłać Panu Marszałkowi do wiadomości kopię wystąpienia skierowanego do Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, w którym zwracam uwagę na potrzebę podjęcia przez zarządy gmin i miast działań, które zapewnią osobom niepełnosprawnym w najbliższych wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej jak najkorzystniejsze warunki w dostępie do lokali wyborczych.

Zał. 1

Z wyrazami szacunku

/-/ prof. dr Andrzej Zoll